

Werkdag Rituelen in de praktijk

voor geestelijk verzorgers, predikanten en pastores

Doel:

Op deze dag leer je meer over rituelen. Wat zijn rituelen? Hoe werken rituelen? Wat doen rituelen met mensen? Hoe kan je zelf rituelen bedenken of bestaande rituelen toepassen? Wat moet je doen of laten zodat rituelen werken? Wat is het 'geheim van de smid'?

Aan het einde van de dag:

- heb je inzichten in de achtergronden van rituelen en symbolen
- heb je inzicht in het functioneren van rituelen en in de processen die door rituelen in gang gezet worden
- heb je inzicht in je eigen rol en je eigen houding als voorganger of ritueelbegeleider
- heb je meer inzicht in je eigen rituele praktijk en heb je nieuwe handvatten om erop te reflecteren
- heb je tools en kader om rituelen adequaat te bedenken en/of toe te passen

Dagindeling

9.30	inloop
10.00	Voorstellingsrondje Overzicht over de dag (alvast noemen van opdracht voor middagprogramma)
10.30	Rituelen Rituelen en het Symbolisch Bewustzijn Religieuze en 'wilde' rituelen Het 'geheim van de smid' Hoe gebruik je rituelen? Wat is jouw rol als ritueelbegeleider/voorganger? De rol van de deelnemers? Taalgebruik? Do's en dont's Discussie
12.00	Uitleg praktijkgedeelte
12.30	Lunch
13.30	Uitwerken van een ritueel
14.30	Uitvoeren rituelen met feedback en discussie
17.00	Evaluatie
17.30	Afsluiting

Dit leer je / Beschrijving van de workshop

Rituelen zeggen meer dan je kunt zeggen. Ze zeggen ook meer dan je met de ratio kunt bevatten. Rituelen spreken het symbolisch bewustzijn aan, een bewustzijnslaag op het niveau van intuïtie en dromen. Het symbolisch bewustzijn, de naam zegt het al, kunnen we pas dan waarnemen als het door symbolen en rituelen gewekt wordt. Rituelen voegen zo aan de realiteit een dimensie toe die helend, verhelderend en verrijkend kan zijn. Daarom vragen mensen naar een ritueelbegeleider, en voor de geestelijk verzorger zijn zij een onmisbaar gereedschap.

Tijdens de workshop leer je meer over het symbolisch bewustzijn. Je leert hoe rituelen de archetypische voorstellingen daarin tot leven kunnen brengen. En andersom leer hoe voorwerpen en handelingen pas dan tot symbolen en rituelen worden als zij het symbolisch bewustzijn weten aan te spreken.

We kijken naar voorbeelden van religieuze, niet-religieuze en ‘wilde’ rituelen.

Tijdens het omvangrijke praktijkgedeelte ga je zelf aan de slag. Je ontwikkelt (met anderen) een ritueel en voert het uit, of je maakt gebruik van een bestaand ritueel wat je toepast op en aanpast aan een concrete situatie.

Jouw ritueel wordt uitgebreid besproken, en er worden concrete leerpunten benoemd.

Aan het einde van de dag:

- heb je inzichten in de achtergronden van rituelen en symbolen
- heb je inzicht in het functioneren van rituelen en in de processen die door rituelen in gang gezet worden
- heb je inzicht in je eigen rol en je eigen houding als voorganger of ritueelbegeleider
- heb je meer inzicht in je eigen rituele praktijk en heb je nieuwe handvatten om erop te reflecteren
- heb je tools en kader om rituelen adequaat te bedenken en/of toe te passen

Spreker/begeleider: dr Ekkehard Muth, ritueelbegeleider, zie www.ekkehardmuth.nl

Plaats: Reinier Postlaan 4 – route 941, Nijmegen

Zo word je toegelaten: Deelnemers moeten enige praktijkervaring hebben en bij inschrijving de beschrijving van een ritueel meesturen dat ze zelf gedaan hebben.